

E · R · S · O

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

ERSO
PEASPONSOR

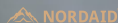

HOOAJA
SUURSPPONSOR

LIVIKO
SINNA 1838

BioBlock®

myfitness
world class gym & studio

RADISSON COLLECTION
TALLINN

NORDIC
CATERING

PAKEND & PRINT
TALLINN

MATTHEW HALLS JA SIBELIUS

5

APRILL

ESTONIA KONTSERDISAAL

2024

VIIUL
**HENNING
KRAGGERUD**

ERSO

DIRIGENT
**MATTHEW
HALLS**

**BEETHOVEN
KRAGGERUD
BRUCH
SIBELIUS**

ELAV INSPIREERIV RIKASTAV

Eesti muusikat viivad üheskoos maailma ERSO ja fintech lute

ERSOga on võimalik koos kasvada.
Meid seob otsing ja inspiratsioon.
Nii ERSO kui ka lute püüdleavad alati
tiptaseme poole.

- TARMO SILD
lute juht ja kaasasutaja

E · R · · O

MATTHEW HALLS
JA SIBELIUS

HENNING KRAGGERUD viiul
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Kontsertmeister Marta Spärniņa
Dirigent MATTHEW HALLS

kell 18 – eelkontsert

Jean Sibelius. Keelpillikvartett d–moll „Voces intimae“, op. 56 (1909)

Andante – Allegro molto moderato

Vivace

Esitavad Maaren Vihermäe, Kristel Kiik, Mairit Mitt–Bronikowska ja Villu Vihermäe. Kõneleb ERSO toimetaja Anita Maasalu.

kell 19 – sümfooniakontsert

HENNING KRAGGERUD viiul

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester

Kontsertmeister Marta Spärniņa

Dirigent MATTHEW HALLS

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

Avamäng „Egmont“, op. 84 (1810) ~10'

Max Bruch (1838–1920)

Viiulikontsert nr 1 g–moll, op. 26 (1866) ~25'

Vorspiel. Allegro moderato

Adagio

Finale. Allegro energico

Henning Kraggerud (1973)

„Victimae Paschali“ („Ülestõusmispühade ohvrid“, 2016) ~4'

vaheaeg

Jean Sibelius (1865–1957)

Sümfoonia nr 3 C–duur, op. 52 (1907) ~30'

Allegro moderato

Andantino con moto, quasi allegretto

Moderato – Allegro ma non tanto

Kontserdist teevad otseülekande Klassikaraadio ja ERSO TV (erso.tv), salvestised on ka järelkuulatavad ja –vaadatavad.

Ludwig van Beethoven.

Ludwig van Beethoven (1770—1827)

Avamäng „Egmont“, op. 84 (1810)

Ludwig van Beethoven kuulub koos Franz Joseph Haydni ja Wolfgang Amadeus Mozartiga Viini klassikute hulka. Ehkki Beethoven polnud kummagi põlvkonnakaaslane, jõudis ta Haydni juures Viinis umbes aasta tudeerida. Beethoven alustas oma loometeed 1780. aastatel, mil ühiskonnas ja muusikakultuuris olid aset leidmas suured muutused ning esile tõusmas uued paradigmad. Näiteks hakkas kujunema lääne kunstmuusika kaanon kui valitud meistrite valitud teoste kogum, mis on krestomaatilisteks kuulutatud. Muusikakultuuri keskmeks said autonoomne muusikateos, geeniusekultus, kunstireligioon ning toimus õukondliku muusika eemaletõrjumine, mille asemel hoogustus kodanlik muusikaelu. Ka Beethovenit ennast palistas geeniuse oreool ning tema esindatavast sümfooniatüübist sai kesktelg 19. sajandi algul kujunenud avaliku kontserdi institutsioonile.

Just 1780. aastate aegu vabanesid ka Mozart ja Haydn oma tööandjate otsesest diktaadist loominguks ning koos sellega saigi võimalikuks heliteoste autonomiseerumine. Neist veidi hiljem karjääri alustanud Beethoveni

jaoks oli selline loominguline sõltumatus juba iseenesestmõistetav ning kuni 1800. aastani elaski ta vaid honoraridest, hiljem sai aga ülikute toel aastapalka. Vaatamata Johann Sebastian Bachi tähtsusele, on Beethovenit nii mõnigi kord peetud kogu lääne kunstmuusika kõrgpunktiks. Nõnda võib 19. sajandi esimest veerandit nimetada ka Beethoveni ajastuks.

Mõistes sajandivahetuse paiku oma kurdistumist, oli Beethoven valmis vabaturu minema, ent just kunst oli see, mis teda tagasi hoidis. Aastatel 1801–1802 elas ta läbi hingelise kriisi, millega koos sai läbi tema varane loomeperiood ning mis sillutas teed küpsele, kõige viljakamale loomeperioodile helilooja elus. Just sel perioodil valmis ka **avamäng „Egmont“**, mis telliti Beethovenilt Johann Wolfgang von Goethe samanimelisele draamale 1809. aasta lõpul. See aasta oli Beethoveni jaoks möödunud vaikselt: lisaks helilooja kurnatusele okupeerisid Napoleoni väed mais taas Viini ning suur osa aadlist oli linnast lahkunud, mistõttu vaevas Beethovenit üksindus. Sellegipoolest sai just „Egmontist“ alguse Beethoveni küpse loomeperioodi viimane jõuline laine. Oma kirjas Goethele tsiteeris Beethoveni sõber Bettina von Brentano helilooja sõnu:

„Goethe luuletused võtavad minu üle võimust mitte ainult sisu, vaid ka rütmi tõttu; ma olen häälestatud õigesse meeleolusse ja mind ärgitab komponeerima see keel, mis küündib vaimsete jõudude kaudu justkui kõrgematesse sfääridesse, kandes endas harmoonia saladust.“

Goethe „Egmont“ on kirjaniku interpretatsioon krahv Egmonti loost. 16. sajandil olid Madalmaade provintsid rahulolematud seal valitseva Hispaania ülemvõimuga. Nende seas oli ka silmapaistev flaamlane krahv Egmont, kes saavutas võitluses Madalmaade vabaduse eest Euroopa ühe säravama kindrali maine ja temast sai oma kaasmaalaste iidol. Ent Egmont vangistati ja mõisteti surma. Veel vahetult enne surma pidas ta oma rahvale sütitava kõne ning tema hukkamisest sai võidukas märtrisurm võitluses rõhumise vastu. Beethoveni võimas ning rabavalt originaalne avamäng võtab kokku näidendi dramaturgilise kursi, alates aeglase kurjakuulutava sissejuhatusesega, mille sarabandilik rütm viitab Hispaania rõhuvale rollile, transformeerudes koodas tragöödia triumfiksi.

ERSO on avamängu esitanud Verner Nerepi (1935), Sergei Prohhorovi (1945, 1950, 1953), Roman Matsovi (1952, 1975), Juri Aranovitši (1960), Arvīds Jansoni (1963, 1968), Peeter Lilje (1979, 1981, 1982), Leo Krämeri (1990, 1992, 1994, 1998) ja David Porcelijni (1999) juhatusel.

Max Bruch.

Max Bruch (1838—1920)

Viiulikontsert nr 1 g-moll, op. 26 (1866)

Saksa helilooja ja dirigent Max Bruch alustas karjääri muusikamaastikul, kus domineeris Felix Mendelssohn ning lõpetas ajal, mil möödus pea kümme aastat Schönbergi „Kuu–Pierrot“ esmaettekandest. Juba sellest ilmneb, et Bruchi elu jooksul toimusid nii muusika sees kui ka selle ümber suured muutused, mis aga Bruchi ennast ei heidutanud. Jäädes kindlaks lüürilisele romantilisele stiilile, hoidus ta oma loomingu suurtest murrangutest. Samas iseloomustab tema loomingut meloodia tähtsustamine nii muusika allika kui ka struktuurina.

Bruchi erakordne andekus avaldus juba varases lapsepõlves — ta alustas komponeerimisega kümneaastaselt ning teismeeas kirjutas juba erinevates žanrides teoseid. Noor helilooja sai range muusikalise koolituse Ferdinand Hilleri juhendamisel, mis sillutas tee tema võrdlemisi konservatiivsele arusaamale muusikast. Tänu oma varaste teoste avaldamisest saadud tasudele sai Bruch 1860. aastatel reisida, õpetada ning seeläbi end heliloojana kehtestada.

Bruchi loomingut nimekirja kuulub üle 200 helitöö, millest tuntuim on üks tema kolmest viulikontserdist, täna on kontserdil kõlav **viulikontsert nr 1**

g-moll, op. 26. Peale selle kirjutas ta palju koorimuusikat, neli ooperit ja kolm sümfooniat. Heliloojakarjääri kõrval oli ta hinnatud dirigent ja õppejõud, kelle käe all õppisid Berliini muusikakõrgkooli meistrkursustel näiteks Ottorino Respighi ja Ralph Vaughan Williams.

Ehkki oma loomingus hoidis Bruch võrdlemisi ranget ja kindlat joont, muutus tema suhtumine elu lõpusirgel. Pärast professuurist pensioneerumist leidis Bruch tee sügavama ja tähendusrikkama muusikalise enesväljenduse juurde. Sel teekonnal mängist olulist rolli tema poeg, suurepärase klarnetist Max Felix Bruch. 1920. aastal 82-aastasena elavate kirjast lahkunud Bruchi hauakivile graveeritud maksim „Muusika on Jumala keel“ iseloomustab kokkuvõttes ka Bruchi enda muusikat, mis läheneb jumalikule palju sagedamini, kui me arvata oskame.

Bruchile rahvusvahelise edu ja kuulsuse toonud viiulile ja orkestrile komponeeritud teosed tõukusid muu hulgas tema sõprusest viiuldajatega nagu Ferdinand David, Joseph Joachim ja Pablo de Sarasate. Bruchi rohkelt tsiteeritud ütlus, et viiul suudab klaverist palju paremini meloodiat laulda ning et meloodia on ühtlasi muusika hing, kehtib ka tema esimese viiulikontserdi kohta, mis on koos „Šoti fantaasiaga“ (1880) üks tema kõige tuntumaid teoseid ning ühtlasi üks populaarsemaid kontserte sooloviili repertuaaris.

Esimesed visandid viiulikontserdist on pärit aastast 1857, mil Bruch oli vaid 18-aastane. Ehkki teose esmaettekannet toimus 1865. aastal ning see pälvis kohe ka kriitikute heakskiitu, redigeeris Bruch teost järgneval aastal veel ulatuslikult ning saatis selle parandusettepanekuteks nii dirigent Hermann Leville kui ka viiulivirtuoos Joseph Joachimile, kellele Bruch teose ka pühendas. Küll aga tõmbas Joachim käsikirjalise partituuri pühendusest „Joseph Joachim in Verehrung zugeeignet“ maha sõna „Verehrung“ (austus) ning asendas selle sõnaga „Freundschaft“ (sõprus). Joachim soleeris teose uue versiooni esmaettekandel 1868. aastal Bremenis, mida dirigeeris Karl Reinthaler. Kontserti saatis taas suur edu ning sellest sai kiirelt Bruchi kõige mängitum teos, varjutades osalt tema ülejäänud loomingut.

ERSO ees on Bruchi esimest viiulikontserti esitanud Zelia Aumere (1943, dirigent Olav Roots), Tiiu Heinsalu (1972, dirigent Olev Oja), Anu Järvela (1985, dirigent Toomas Kapten) ja Miina Järvi (2017, dirigent Neeme Järvi).

Henning Kraggerud. © Robert Romik.

Henning Kraggerud (1973)
„Victimae Paschali“ (2016)

Henning Kraggerud pole üksnes peene tooniga tundlik viiulisolist, kammermuusik ja meisterlik improvisaator, vaid ka pühendunud pedagoog ning helilooja, kelle loominguline haare on võrreldav renessansiaja inimese mitmekülgisusega. Interpreedi ja pedagoogina väärtustab Kraggerud muusika vormilist mitmekesisust, leides, et muusikat saab hinnata ja tunda õppida paljudes erinevates vormides. See tähendab, et lisaks suurmeistrite teoste mängimisele on samavõrra oluline teha neist seadeid, et ka noor viuldaja saaks näiteks Mozarti kontserte harjutada. Seega on Kraggerudi jaoks oluline võimalikult lai ligipääsetavus teostele, mis saab sageli võimalikuks just tänu erinevatele koosseisudele tehtud seadetele. Ka helilooja enda teosest „**Victimae Paschali**“ ehk „Ülestõusmispühade ohvid“ on olemas erinevaid versioone nii koorile ja orkestrile, häälele ja kvintetile, sooloviilule ja kvartetile/kvintetile kui ka häälele ja klaverile. Seda ka põhjusel, et „Victimae Paschalist“ sai pärast valmimist kiiresti üks Kraggerudi kõige populaarsemaid teoseid ning mitmed koosseisud tellisid temalt uusi seadeid. Teose aluseks on ülestõusmispühade missal esitatav keskajast pärit ladinakeelne laul (õigemini sekvents) „Victimae paschali laudes“, mis on ühena vähestest omataolistest veel tänaseni liturgiates kasutusel.

Victimae paschali laudes
immolent Christiani.

Agnus redemit oves:
Christus innocens Patri
reconciliavit peccatores.

Mors et vita duello
confluxere mirando:
dux vitae mortuus,
regnat vivus.

Dic nobis Maria,
quid vidisti in via?

Sepulcrum Christi viventis,
et gloriam vidi resurgentis

Angelicos testes,
sudarium, et vestes.

Surrexit Christus spes mea:
praecedet suos [vos] in Galilaeam.

Scimus Christum surrexisse
a mortuis vere:
tu nobis, victor Rex, miserere.
[Amen.] [Alleluia.]

Kiites veatut paasatalle
ohvroid toogu kristlased.

Kes tõi rahu maailmale,
päästis põrgust patused,
lunastuse kinkis meile.

Pidas elu võitlust,
rasket surma heitlust,
suri risti puul,
ärkas ellu.

Meile ütle Maarja,
mida nägid sa haul?

Lunastaja hauda tühjana
nägin ma, sest auga üles tõusis ta.

Inglid mulle rääkisid,
surilinu näitasid.

Tõusis surnuist minu lootus,
Galileas jüngritele ilmus.

Teame nüüd, et Kristus tõusis
surnuist üles tõesti
Meile armu heida, valitseja
Aamen. Halleluuja.

Tõlkinud preester Rein Õunapuu

Jean Sibelius.

Jean Sibelius (1865—1957)
Sümfoonia nr 3 C–duur, op. 52 (1907)

Ehkki Jean Sibeliuse looming mängis olulist rolli soomlaste rahvusliku identiteedi kujunemisel, on see ületanud oma rahvuspiirid ning tema teosed kuuluvad tänaseni paljude riikide kontserdirepertuaari kullafondi. Tema muusika on justkui sümbiootiline kooslus rahvuslikust omapärasest, isikupärasest loomingulisest käekirjast ning erksast kaasajatunnetusest.

Hämeenlinnas sündinud Sibelius mängis noorena viiulit ja klaverit ning improviseeris. Talle pakkus huvi vaba improviseerimine ning talle oli vastukarva range akadeemilise distsipliiniga seotu. Õpingute ajal paelus Sibeliust Edvard Griegi muusika, ent hiljem mängis tema kujunemisel olulist rolli sõprus pianisti, kunstiteoreetiku ja helilooja Ferruccio Busoniga, kes tegutses 1880. aastate lõpus Helsingis. 1890. aastatel Berliinis õppides vaimustus Sibelius ka Richard Straussi „Don Juanist“, ehkki selle helipoeemi kütkestavusest hoolimata paiknes Sibelius ise straussilikust programmilisest muusikast kaugel, sest ta ei tuginenud kirjanduslikele allikatele. Sibeliust paelusid rohkem karakter ja atmosfäär ning muusika pidi alluma vaid enda seadustele ja autori fantaasiale. Just seepärast on kõneldud Sibeliusest võrdluses Beethoveniga, kes väärtustas muusikalise vaimu puhast väljendust.

Sibeliuse rikkalikku helikeelt iseloomustavad värvikirevus ja kontrastsus ning kompositsioonivõtete lai amplituud. Vaatamata oma stiili rahvuslikkusele ei tsiteerinud Sibelius rahvaviise, vaid suutis pigem tabada nende psühholoogilist häälestust ja mõttelaadi. Rahvamuusika poole pöördumist soodustas ka Sibeliuse tajumus Euroopa harmoonilis–tonaalse süsteemi kriisilukorrast.

Oma teise sümfooniaga (1902) hakkas Sibelius n–ö romantikuhoiakust loobuma ning see pani alguse tema teisele loomeperioodile, millele on omane selgem ja lakoonilisem, kuid seejuures kaalukam stiil. Uue perioodi markantne näide on **sümfoonia nr 3 C–duur, op. 52**, millest õhkub metapoeesiat ning mis on võrreldes eelmise ehk teise sümfooniaga pea poole õhem. Viimane on taas ajastu tunnus, sest kolmanda sümfoonia valmimise aastatel ehk vahemikus 1904–1907 hakkas näiteks Arnold Schönberg loobuma suurtest orkestrikoosseisudest. Niisiis esineb kolmas sümfoonia oma eelkäijatest nii lühiduse kui ka sisutiheduse poolest, olles kammerlikult kontsentreeritud küps ja selgepiiriline meistriteos.

Paralleelselt romantilise paatose närbumisega toimusid muutused ka Sibeliuse enda elus. Ta oli läinud Ainolasse, lootes leida looduse rüpest vaimset tasakaalu. Kunstis olid kujunemas ekspressionismi alged ja uued kunstivoolud, kasvas huvi inimese varjatud sisemaailma vastu. Henry Bergson ja elufilosoofia demonstreerisid, kuidas elu on mõistetav ainult inimesest endast lähtuvalt. Algas ka helikeele erinevate komponentide emantsipatsioon, sh Schönbergi kuulus „dissonantsi emantsipatsioon“. Sibeliuse kolmandas sümfoonias on silmatorkav ka just rütmilise materjali suurenenud tähtsus, kus rütmifiguuride pidev kordamine justkui hüpnotiseerib kuulajat. Viimasest tuleb välja rahvalaulude sugereeriv jõud ja rituaalsus.

Nii otsis Sibelius, kes nimetas enda sümfooniaid pihtimusteks või usutunnistusteks, kolmandas sümfoonias pigem ürgsust, mitte enam tingimata romantikat. Teos on hästi dünaamiline ning selles hägustuvad piirjooned ekspositsioonide ja töötluste vahel. Olles konsantses arengus, ei esitata teemasid ekspositsioonides mitte valmiskujul, vaid kujundatakse need alles järk–järgult. Sümfoonia muusika viib runolauljate aega ja muinasaega, looduse alglatete juurde. Samas on selles mingi inimlik ratsionaalne korraprintsiibi taotlus.

Sibeliuse kolmandat sümfooniat on ERSOga esitanud dirigendid Olari Elts (2010, 2015), Sakari Oramo (2005), Arvo Volmer (1991, 2018), Peeter Lilje (1986), Neeme Järvi (1966, 2017, 2018) ja Sergei Prohhorov (1956).

Aurora Ruus

Henning Kraggerud. © Kaupo Kikkas.

Norra viiuldaja **HENNING KRAGGERUD** on Arktilise Filharmoonia Kammerorkestri kunstiline juht. Tema erakordne artistlik haare on tingitud mitmekülgisusest ja kirest muusika vastu, samuti tema viiulimängu ehedast kvaliteedist ja etteastete ilust. Kraggerudi pedagoogitöö ja hariduslikud kirjutised annavad põneva ülevaate mitmetahulisest lähenemisest muusika loomisele. Nagu kuulsad viiuldajad Fritz Kreisler ja Eugène Ysaÿe omal ajal, komponeerib ja esitab ta omaenda teoseid, teeb seadeid ning loob kadentse kontsertidele.

Kraggerud on oodatud külaline maailma mainekamate orkestrite ees. Viimasel ajal on ta soleerinud orkestrite ees, nagu Taani Kuningliku Ooperi orkester, Vancouveri sümfooniaorkester, Deutsche Kammerakademie Neuss, Toronto sümfooniaorkester, Baltimore'i sümfooniaorkester, Taani Rahvuslik Sümfooniaorkester, Viini Tonkünstler-orkester, BBC Šoti sümfooniaorkester, Tasmaania sümfooniaorkester ja Macao orkester. Möödunud hooaegadel on Kraggerud esinenud festivalil BBC Proms Londoni Royal Albert Hallis, Hollywood Bowlis Los Angelese Filharmoonikute ees ning Carnegie Hallis Orpheuse kammerorkestri ees.

Kraggerud on viljakas helilooja, kelle teoseid esitavad paljud silmapaistvad muusikud ja orkestrid üle maailma. Tema mastaapsem teos kannab pealkirja „Equinox: 24 postlöödi kõikides helistikes viiulile ja keelpilliiorkestrile“.

Teose tellis, kandis esmakordselt ette ning salvestas Arktilise Filharmoonia Kammerorkester, soleeris Kraggerud ise. Teos on muusikaline vaste Jostein Gaarderi tekstile ning seda on kiidetud kui „paeluvat kompositsiooni, mille juurde ikka ja jälle tagasi pöörduda“ (MusicWeb International). 2017. aastal seadis Kraggerud teose ka viiulile ja klaverile ning selle versiooni esiettekanne toimus 2018. aastal Norras. Kraggerudi saatis klaveril pianist Clare Hammond ning jutustaja rollis oli Jostein Gaarder.

Viimati tellisid Arktilise Filharmoonia Kammerorkester ja Tasmaania sümfooniaorkester Kraggerudilt teose „Romantartica“. Need kaks orkestrit on vastavalt maailma põhja- ja lõunapoolseimad professionaalsed sümfooniaorkestrid. Teos kanti esimest korda ette Tromsøs 2021. aasta veebruaris ning Tasmaanias 2023. aasta mais. Kraggerudi tuntumate kompositsioonide seas on veel „Preghiera“, mille tellis Brodsky kvartett 2012. aastal, ning „The Last Leaf“, mille tõi 2014. aastal esiettekandele Britten Sinfonia. Ta on kirjutanud ka kadentsid kahele Haydni tšellokontserdile Clemens Hageni tellimusel ning „Victimae Paschali“ koorile ja orkestrile Trondheimi kammermuusika festivali tellimusel. 2017. aastal tellis Pohjanmaa kammerorkester Kraggerudilt „Topeliuse variatsioonid“ keelpilliorkestrile, mida ta mängis solistina samal aastal ka tuuril Austraalia kammerorkestriga.

Alati avastustele avatud Kraggerud tõi 2016. aastal koos Norra kammerorkestriga 21. sajandi esiettekandele Johan Halvorseni viiulikontserdi. 1909. aastal esmakordselt ette kantud kontsert oli enam kui sajaks aastaks unustusse vajunud, mistõttu otsustas Kraggerud selle taas avalikkuse ette tuua ning salvestas teose 2017. aastal koos Malmö sümfooniaorkestriga plaadifirmale Naxos. Järgnevatel aastatel esitas Kraggerud teost ka Poolas ja Soomes.

Kraggerud esineb regulaarselt viiulil ja vioolal rahvusvahelistel festivalidel ja hinnatud kontserdisaalides. Viimasel ajal on ta esinenud Wigmore Hallis, King's Place'is, Brugge Concertgebouws, Berliini Konzerthausis ja Budapesti kamara.hu festivalil ning teinud koostööd säravate artistidega, nagu Steven Isserlis, Joshua Bell, Lawrence Power, Leif Ove Andsnes, Håvard Gimse, Kathryn Stott, Natalie Clein, Christian Ihle Hadland, Christian Poltéra ning Jeremy Menuhin.

Alates 2015. aasta septembrist õpetab Kraggerud Manchesteri Kuninglikus Põhja Muusikakolledžis. Ta on ka professor Norra Muusikaakadeemias. Ta on olnud Leedsi klaverikonkursi ning Genfi Menuhini konkursi žüriiliige.

Kraggerudd on välja andnud 18 plaati, nende seas Mozarti viiulikontserdid koos Norra kammerorkestriga plaadifirmale Naxos, millel Kraggerud mängib omaenda kirjutatud kadentse ning mis pälvis ridamisi auhindu ja äramärkimisi. Plaadifirmale Simax on Kraggerud salvestanud Tšaikovski serenaadi, viiulikontserdi, Bachi „Goldbergi variatsioonid“ ning omaenda loomingut koos Arktilise Filharmonia Kammerorkestriga. Simaxi alt on ilmunud ka Kraggerudi salvestis Ysaÿe sooloviili sonaatidega, mis pälvis prestiižse Spellemanni auhinna. Plaadifirmale ACT on ta salvestanud norra rahvamuusikal põhinevaid improvisatsioone koos pianist Bugge Wesseltoftiga.

Kraggerud sündis 1973. aastal Oslos ning õppis Camilla Wicksi ja Emanuel Hurwitzi juures. Ta on pälvinud Griegi, Ole Bulli ja Sibeliuse preemiad.

Kraggerud mängib 1744. aasta Guarneri del Gesù viiulil, mida rendib talle Sparebankstiftelsen DNB panga asutatud Dexter Musica AS.

Dirigent **MATTHEW HALLS** alustas 2023/24 hooajal tööd Soome Tampere Filharmoonikute peadirigendina, kandes ette teoseid Bachi Johannese passioonist Mahleri teise sümfooniani. Ta naaseb sel hooajal Soome Raadio sümfooniaorkestri, Gulbenkiani orkestri, Stavangeri sümfooniaorkestri, Varssavi Filharmooniaorkestri ja Viini Sümfoonikute ette ning debüteerib Liverpooli Kuningliku Filharmooniaorkestri ja Tapiola Sinfonietta ees.

2022/23 hooaja kõrghetkede seas olid debüüdid Minnesota orkestri, Pariisi kammerorkestri ja Antwerpeni sümfooniaorkestri ees. Jätkus koostöö Salzburgi Mozarteumi orkestri, Indianapolise sümfooniaorkestri, Residentie orkestri ja Houstoni sümfooniaorkestriga. Matthew Halls juhatab regulaarselt Clevelandi orkestrit, Seattle'i sümfooniaorkestrit, Islandi sümfooniaorkestrit, Toronto sümfooniaorkestrit, Los Angelese kammerorkestrit ja mitmeid teisi kollektiive.

Ajastutruule esitusele pühendunud Halls oli üks esimesi, kes dirigeeris külalisena Nikolaus Harnoncourt'i Concertus Musicus Wieni. Tema diskograafia hõlmab Bachi klavessiinikontserte, Händeli „Parnasso in Festat“ ning Johann Sebastian Bachi oratooriume.

Matthew Halls juhatas Eesti Riiklikku Sümfooniaorkestrit esimest korda 2023. aasta märtsis.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER (ERSO) on elav ja mitmekülgne orkester, kes püüdleb alati tipptaseme poole. Eesti vanimal ja mainekaimal regulaarselt tegutseval sümfooniaorkestril täitub sel hooajal 97. tegevusaasta. ERSO ajalugu ulatub aastasse 1926 ning sarnaselt paljude omataolistega maailmas on see seotud rahvusliku ringhäälingu sünni ja arenguga. Alates hooajast 2020/2021 on enam kui 100-liikmelise orkestri peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts. Neeme Järvi jätkab koostööd ERSOga eluaegse aupeadirigendina, orkestri kunstiline nõustaja on Paavo Järvi, varasemad peadirigendid on olnud Olav Roots, Paul Karp, Roman Matsov, Neeme Järvi, Peeter Lilje, Leo Krämer, Arvo Volmer, Nikolai Aleksejev ja taas Neeme Järvi. ERSO on käinud arvukatel turneedel ning osalenud mainekatel rahvusvahelistel muusikafestivalidel. Möödunud hooajal esineti Olari Eltsi juhatusel Nürnbergis, Münchenis ja Pariisis. Samuti toimus orkestri esimene kontserdireis Suurbritanniasse, kus kahe nädala jooksul anti 11 kontserti. 2021. aasta novembri lõpus osalesid ERSO ja Elts Poolas rahvusvahelisel Kesk- ja Ida-Euroopa muusikafestivalil „Eufonie“. 2019. aastal avasid ERSO ja Neeme Järvi Prantsuse Raadio maineka Montpellier’ muusikafestivali ning orkester käis Kesk-Euroopa turneel, kus Neeme Järvi juhatusel esineti Viini Musikvereini kuldses saalis, Linzi Brucknerhausi suures saalis, Praha Rudolfinumi Dvořáki saalis ja Bregenzi Bodensee saalis ning Mihhail Gertsji juhatusel Saksamaal Erlangenis ja Viersenis. Veel on esinetud sellistel maailmalavadel nagu Berliini Konzerthaus, New Yorgi Avery Fisher Hall (praeguse nimetusega David Geffen Hall), Peterburi filharmoonia suur saal ja Maria Teatri kontserdisaal, Kölni filharmoonia, Helsingi Musiikkitalo, Stockholmi Berwaldhallen jt.

ERSO plaadistuste kõrget kvaliteeti on esile tõstetud mainekates klassikalise muusika ajakirjades ning sellega on kaasnenud mitmed tunnustused, millest olulisim on Eesti esimene Grammy (2004, dirigent Paavo Järvi), värskemad aga aasta klassikaalbumi tiitel 2020. aastal Eesti muusikaauhindade jagamisel Elleri sümfooniliste poemide teise plaadi eest (dirigent Olari Elts) ning kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia ERSO-le ja Olari Eltsile seniste Elleri muusika salvestiste eest. Suurepärane koostöö on ERSO-l selliste mainekate plaadifirmadega nagu Chandos, BIS, Onyx, samuti Ondine, ERP jt.

Lisaks kohalikele raadio- ja telekanalitele on ERSO kontserte üle kandnud Mezzo ja medici.tv ning EBU vahendusel on need jõudnud paljudesse Euroopa raadiojaamadesse. 2020. aastal alustas tegevust ERSO TV (erso.tv), kus saab vaadata kõiki orkestri live-kontserte ning juba toimunud esinemisi.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

Peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts

Eluaegne aupeadirigent Neeme Järvi, **kunstiline nõustaja** Paavo Järvi

Koosseis 5. aprillil 2024:

I VIIUL

Marta Spärniņa
Marge Uus
Kristiina Aimla
Niina Kawaguchi
Hanna-Liis Nahkur
Kirti-Kai Loorand
Astrid Muhel
Tõnis Pajupuu
Piret Sandberg
Danae Taamal
Kaiu Talve
Andrus Tork
Tarmo Truuväart

II VIIUL

Kaido Välja
Kadi Vilu
Kristel Kiik
Triin Krigul
Miina Laanesaar
Egert Leinsaar
Maiu Mägi
Mari-Katrina Suss
Maaren Vihermäe
Annelize Vlasenko
Leevi Rosin
Rebekka Siimer

VIOOLA

Rain Vilu
Liina Žigurs
Helena Altmanis
Mall Help
Kaja Kiho
Mairit Mitt-Bronikowska
Juhan Palm-Peipman
Liisi Rusnak
Jülija Širokova
Kristiina Välja

TŠELLO

Villu Vihermäe
Margus Uus
Riina Erin
Levi-Danel Mägila
Lauri Toom
Nicolás Concheiro Veleiro

KONTRABASS

Mati Lukk
Madis Jürgens
Imre Eenma
Xiaonan Nie
Indrek Pajus
Ants Önnis

FLÖÖT

Mari-Liis Vind
Linda Vood

OBOE

Guido Gualandi
Heli Ernits

KLARNET

José Carlos Domínguez
Almela
Taavi Orro

FAGOTT

Peeter Sarapuu
Kaido Suss

METSASARV

Ye Pan
Kalmer Kiik
Nikita Matsuk
Jürnas Rähni

TROMPET

Erki Möller
Villeem Süvari

TROMBOON

Peeter Margus
Väino Põllu
Johannes Kiik

TIMPANID

Maarja Nuut

SA ERSO juhatause liige

Kristjan Hallik

Produtsent

Daily Trippel

Orkestri mänedžer

Marko Metsaru

Partnersuhete ja

müügijuht

Signe Vaiknemets

Maine- ja

kommunikatsioonijuht

Kärt Ruubel

Toimetaja

Anita Maasalu

Noodikoguhoidja

Mariell Aren

Disainer

Norman Orro

Personalijuht

Piret Veensalu

Pillilao juhataja

Egert Leinsaar

Lavameistrid

Jüri Korjus
Heiki Zvorovski

Nordaid tagab parima enesetunde, ERSO kontsert parima elamuse!

Tugevam tervis kvaliteetsetest koostisosadest.
Valmistatud ja väljatöötatud Eestis.

KUTSUME KUULAMA

ERSO kammerkontsert Käinas

E, 8. APRILL KELL 18, KÄINA HUVI- JA KULTUURIKESKUS

Kavas Malcolm Arnold, Bill Douglas, Nathan Daughtrey, Robert Muczynski, Isao Tsuruhara, Hedda Gabler, Tõnu Kõrvits

LINDA VOOD flööt, HELI ERNITS oboe, JOSÉ CARLOS DOMÍNGUEZ

ALMELA klarnet, MAARJA NUUT marimba

HENRI CHRISTOFER AAVIK JA MOZART

N, 11. APRILL KELL 13 (SÜMFOONILINE LÕUNA), ESTONIA KONTSERDISAAL

R, 12. APRILL KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

Felix Mendelssohn. Avamäng „Hebriidid“, op. 26

Robert Schumann. Klaverikontsert a–moll, op. 54

Wolfgang Amadeus Mozart. Sümfonia nr 36 C–duur, KV 425

MISORA OZAKI klaver, ERSO, dirigent HENRI CHRISTOFER AAVIK

Sümfooniline Thelonious Monk

R, 19. APRILL KELL 13, ESTONIA KONTSERDISAAL

L, 20. APRILL KELL 19, PÄRNU KONTSERDIMAJA

Kavas Thelonious Monk (seadnud Eero Koivistoinen)

EERO KOIVISTOINEN saksofon, ERSO, dirigent ANTTI RISSANEN

E · R · · O

Estonia pst 4
10148 Tallinn
tel 6 147 787
erso@erso.ee
www.erso.ee

Kuula ja vaata uuesti!

 ERSO.TV